A fák élete

Dr. Baranyai Vince, Komárom megyei szakfelügyelő érdekes kutatással foglalkozik, szenvedélyes érdeklődéssel figyeli a különféle fák életét.

A Bábolnai Állami Gazdaság központjának belső udvarán egy hatalmas egylevelű akácfa terebélyesedik. Levelei jóval nagyobbak, mint a közönséges akácé és nem alkotnak páratlan, szárnyasan összetett levélsort, hanem egyesével helyezkednek el az ágakon. A pusztulóban levő fa széthasadó koronáját erős vaspántokkal csavarták össze, hogy meghosszabbítsák életét.

A legtöbb „faegyéniséget" a tatai volt angolkert, a mostani néppark őrzi. A csaknem két évszázados parkot az Esterházyak létesítették és sok ritka külföldi fával, bokorral telepítették be. Valóságos kis erdőt alkot itt az a 14 „foltos" platán, amely zöldesfehér sima kérgét évente leveti, s az foltokban pereg le róla.

A tatai néppark értékes növénye az észak-amerikai Mississippi árterületén honos mocsár-ciprus, valamint a kaliforniai erdők védett növényei közül ide telepített mammutfenyő „csemete", amely az idők folyamán a 100 méteres magasságot is elérheti.

„Fellebbezésnek helye nincs"

Egy polgári per tanulságai

Használt holmit vásárolni mindig rizikó, vagy legalábbis általában. Esetenként jól járhat az eladó, ha áron felül adhat túl valamiján, de szerencsésnek mondhatja magát a vásárló is, ha potom pénzért jut értékes holmihoz. Az ilyen adás-vétel mégiscsak zsákbamacska, különösen ha érzékeny „jószágról", személygépkocsiról van szó. Egy ilyen ügy szerepelt a szegedi járásbíróságon mint polgári per, amelyből — mindenesetre a tanulságot — szeretnénk visszatükrözni. A felperes panasszal fordult a bírósághoz, amiért félrevezette az alperes, aki egy használt személygépkocsit adott el neki 33 ezer forintért. A szerződés megkötésekor nyomban gazdát cserélt a gépkocsi, illetve a teljes vételárat zsebre tette az alperes. Röviddel ezután a felperes hosszabb útra akart indulni a szóban forgó gépkocsival, az Alföldről Komáromba. Útközben, Kecskeméten, lerobbant, s ott állt „megfürödve", mert mint kiderült, a gépkocsi hengerblokkján hegesztés nyoma látszott olyannyira, hogy az kiszakadt. A hibát felmérő autószerelő kisiparos azt is megállapította, hogy a gépkocsinak egyéb alkatrészei is erősen elhasználódtak.

Mármost az volt a kérdés, hogy rejtett hibáról van-e szó, vagy fennforog a rosszhiszeműség, azaz az alperes tudván tudta-e, hogy a gépkocsi hengerblokkja már az eladáskor is olyan hibás volt, amiért szavatolni kell. A kisiparos a hiba kijavítását elvállalta a felperestől 7500 forintért, vagyis ki kellett cserélni a hengerblokkot. Keresetlevelében azonban a felperes az adásvételi szerződés felbontását és az eredeti állapot helyreállítását kérte a szegedi járásbíróságon, vagyis visszaadja a gépkocsit és kapja vissza a 33 ezer forintot. Azzal érvelt, hogy a hiba kijavítása jelentős költséggel jár és az hosszú időt is vesz igénybe. Ezért kívánja gyakorolni a Polgári Törvénykönyvben is rögzített szavatossági jogát, vagyis elál a szerződéstől. Ha a bíróság ezt a kérelmét nem találja indokoltnak, úgy kéri a gépkocsi árának lényeges leszállítását: az alperestől vonják le az autó kijavításának költségeit.

Mi sem természetesebb két peres fél között, hogy mindegyik a maga javára akarja billenteni az igazság mérlegét. Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a felperes tudta, hogy használt gépkocsit vásárolt.. Azt a vétel előtt kipróbálta, megfelelőnek találta, s nyilvánvalóan annak alapján vette meg, vagyis a felperes nem hivatkozhat rejtett hibára.

Egy gépjárműszakértő, valamint az autó kijavítását elvállaló tanú vallomása alapján a bíróság megállapította, hogy a gépkocsi hengerblokkja az eladáskor már olyan hibát rejtett, amiért az alperes igenis szavatol. Emellett szól az is, hogy a felperes nyomban közölte az alperessel, hogy a gépkocsi felmondta a szolgálatot már az első útja alkalmával. Nem fogadta el a bíróság az alperesnek azt a védekezését sem, miszerint a meghibásodás a felperes szakszerűtlen üzemeltetésének eredménye, mármint az, hogy a hűtőből elfogyott vizet hideg vízzel pótolta. Megokolása szerint ugyanis ez idézte elő a henger szétválását. Indoklásában a bíróság viszont hangsúlyozta, hogy a felperes a lakásáról hosszabb útra indult és természetesen akkor a hűtőt is feltöltötte. Vagyis alföldi lakásától Kecskemétig nem olyan nagy a távolság, hogy a hűtővíz közben elfogy és azt pótolni kellett volna. Arra viszont volt adat, hogy a szóban forgó gépkocsit annak idején az alperes fia használta, sőt nyitott színben tárolta, s így a gépjármű ki volt téve az idő viszontagságainak. Az alperes fiát figyelmeztette is egy szerelő, hogy a henger hegesztett, tehát valószínű, hogy ennek tudatában igyekeztek a gépkocsitól megszabadulni.

Első fokon a bíróság úgy döntött, hogy a szóban forgó gépkocsival kapcsolatos adásvételi szerződést módosítja, vagyis a vételárat leszállítja 27 ezer 300 forintra. Ugyanakkor kötelezi az alperest, hogy fizessen vissza a felperesnek tavaly júliustól számítva évi 5 százalékos kamatot is, továbbá mint vesztes fél, ezer forint perköltséget is tartozik megfizetni a szegedi 2. számú ügyvédi munkaközösségnek. A szegedi megyei bíróság az elsőfokú ítéletet azzal a részbeni változtatással hagyta helyben, hogy a perköltséget első- és másodfokú eljárási költségnek tekinti, s ezen ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

L. F.

Elveszett — megtalálták

Kerékpár kerékpár hátán a szegedi városi tanács egyik raktárában. Női és férfibiciklik, pirosak, feketék, kopottak és vadonatújak, épek és összetörtek. Szám szerint 39 darab. Mind elvesztette valaki, más pedig megtalálta, utána becsülettel átadta a tanács igazgatási osztályának.

Egy évvel ezelőtt a talált tárgyak átvétele, őrzése, értékesítése a kerületi tanácsok feladata lett. Azóta a kerületi hivatalokat keresik fel azok, akik mikor észbekaptak, már hiába keresték kerékpárjukat, kulcsukat, táskájukat, vagy zakójukat. És találtak már német gyártmányú gyermekkocsit, akvamarinköves aranygyűrűt is. Pénzt ritkán adnak le a megtalálók. Hogy kinek a tulajdona, azt nehéz is utólag megállapítani. Előfordult nemrégiben, hogy valaki tíz darab 50 dolláros, USA-ból származó csekkfüzettel kopogtatott az igazgatási osztály ajtaján. Az értékes papír rögtön a Nemzeti Bankba került, majd a Külügyminisztérium konzuli osztályára, ahol elkezdték kutatni a csekk tulajdonosát.

A többi megtalált tárgyra azonban más sors vár az igazgatási osztályokon. Ha három hónapig nem jelentkezik a jogos tulajdonos, a megtaláló, ha igényt tart, például, az elveszett kerékpárra, megkaphatja. Ha nem, az igazgatási osztály a Bizományi Áruházban eladja, vagy ha ott nem veszik át, a gazdátlan tárgy a MÉH-be jut.

És hogy mennyire figyelmetlenek vagyunk és menynyire nem vigyázunk saját holminkra, bizonyítja, hogy mi minden vár gazdára a kerületi hivatalokban.

Az I. kerületben 39 kerékpár, egy kétrészes munkaruha, egy fél pár gyermekcipő, egy női összecsukható és egy férfiesernyő. A II. kerületben 38 kerékpár, két robogó, egy Panni robogóváz, fekete férfizakó, női kosztümkabát és egy piros szoknya. A III. kerületben 38 kerékpár, egy barna aktatáska, egy fekete női retikül, egy barna férfizakó — és 6100 forint.

És ami a legmeglepőbb: az elhagyott holmik nagy részét gazdájuk nem is keresi.

Kánikulában

A tudós véleménye:

A „daloló" izmokról

A moszkvai Testnevelési Kutatóintézetben Igor Ratov professzor, a biomechanikai laboratórium vezetője és munkacsoportja olyan készüléket szerkesztett, mely az izmok biológiai jeleit hangjelekké alakítja át.

A „miofóniának" elnevezett berendezés a következőképpen működik: az izmok kibocsátotta jelek hullámai egy detektoron és egy erősítőn haladnak keresztül. Ezek alakítják át a jelet hanggá. Ötcsatornás készülék segítségével így módon rögzíthető az izmok működése: minden izommőködésnek egy-egy dallam felel meg.

A készüléket három területen lehet felhasználni:

A gyógyászatban Ratov berendezése lehetővé teszi, hogy a látszólag gyógyíthatatlan izmok által kibocsátott hangokat lehallgassák, és így az orvosok nyomon kövessék a beteg gyógyulásának folyamatát.

A sport területén: miután az ideális mozgásnak megfelelő dallamot magnetofonra rögzítették, a sportolónak ezt a dallamot a lehető leghűségesebben kell reprodukálnia az edzés során. Ratov professzor elképzelései szerint először a műkorcsolyázásban alkalmazzák majd a berendezést.

Hasznos lehet ez az új felfedezés az ipari tanulók képzésénél is. Az ipari tanulóknak igyekezniük kell megközelíteniük a tapasztalt munkás izmainak „dallamát".

Merényletek a levegőben és a földön

19. A nagykövet nem tér vissza...

A diplomatarablások sorában egyik legtöbbet tárgyalt eset gróf Karl von Spreti, a guatemalai nyugatnémet nagykövet elrablása és megölése volt. 1970. március 31-én éjszaka aláírás nélküli távirat érkezett az El Grafico című napilap szerkesztőségébe. A távirat közölte, hogy: a „Felkelő fegyverek erők" nevű titkos szervezet magára vállalja a felelősséget a nagykövet elrablásáért. Közölték azt is, hogy mint kívánnak Spreti szabadon bocsátásáért: öt politikai fogolyért cserébe engedik el a nagykövetet.

Egy nappal később a diplomatarablók felemelték követeléseiket: most már 16 politikai fogoly szabadon bocsátását kívánták; majd újra emeltek a számon, és végül 25 politikai fogoly szabadlábra helyezését és 700 000 dollár váltságdíjat kívántak. A nyugatnémet kormány megkísérelte rávenni a guatemalai vezetőket: eredménytelenül. Április 5-én megcsendült a telefon az El Grafico szerkesztőségében: közölték, hogy hol található meg Spreti holtteste.

Éppen Spreti meggyilkolásának hírével egyidőben hozták nyilvánosságra az Argentin Kommunista Párt Központi Bizottságának egy nyilatkozatát, amelyben felléptek a diplomatarablások ellen. Az Argentin Kommunista Párt nyilatkozata leszögezte: „Ez a harci forma zsákutcába vezet, s nem biztosítja a nemzeti függetlenség kivívását. Az igazi forradalom csak a tömegek részvételével győzedelmeskedhet. A történelmi tapasztalat azt mutatja, hogy az egyéni terror módszereit alkalmazó elszigetelt csoportok harca zsákutcába torkollik, és végső soron csak a reakció malmára hajtja a vizet. A tömegek harcával minden kivívható, a tömegek részvétele nélkül viszont semmi sem."

Spreti gróf meggyilkolása után Guatemalában rendkívüli állapotot vezettek be. A főváros utcáin megerősített katonai és rendőri egységek cirkáltak, és az első napokban több mint háromszáz embert tartóztattak le. Az elfogottakat a rendőrőrszobákon és katonai laktanyában kínozták — a terror ürügyéül a kormány Karl von Spreti elrablását és meggyilkolását emlegette.

A világsajtó, amely rendkívül sokat írt Spreti nagykövet meggyilkolásáról, viszonylag keveset foglalkozott a háttérrel. Számos lapban elfelejtették, vagy szándékosan elhallgatták azt a tényt, hogy Guatemalában barbár ellenforradalmi rendszer uralkodik.

Ám például a párizsi Le Monde Diplomatique megírta: „Kevés nép érzi még Latin-Amerikában is oly súlyosan a kettős elnyomást, saját oligarchiái kizsákmányolását — ‚terratenientes', azaz a nagybirtokosok igáját —, és az északamerikai tőkéét". Erről a francia lapról nem lehetne azt mondani, hogy forradalmi szellemben ír, mégis kénytelen volt így nyilatkozni arról az országról, ahol forradalmárok ezreit tartják bilincsben, és ahol a hasznosítható földterület 78,8 százaléka a lakosság 1,2 százalékának kezében van, de ezen belül is néhány nagy család a gazdája az ország több mint felének. Így kellett írnia a francia lapnak arról az országról, ahol — ez amerikai adat — minden dollár minden évben két dollár hasznot hoz az amerikai tőkének, és ahol az iparban dolgozók bére hivatalos számítás szerint a létminimum 37 százaléka...

Mindehhez hozzátartozik még egy másik tény is: Guatemala az Egyesült Államok egyik legfontosabb latin-amerikai bázisa, itt képezik ki partizánvadászatra, a gerillák elleni harcra a többi latin-amerikai országból odairányított és a „különleges haderő" csoportjait.

Spreti gróf elrablását a gerillák jó néhány akciója előzte meg: 1967 augusztusában a főváros rendőrfőnökét lőtték le, 1968 januárjában két amerikai kiképzőtisztet; 1968 augusztusában az amerikai nagykövetet akarták elrabolni, és amikor a diplomata futni kezdett, rálőttek, meghalt. 1970 februárjában a gerillák elrabolták Alberto Fuentes Mohr guatemalai külügyminisztert — kicserélték egy letartóztatott politikai fogoly ellenében. Nem sokkal később elrabolták, majd kicserélték Sean M. Holly amerikai diplomatát. Ez márciusban történt — s ezt követte a Spreti-ügy.

(Következik: Utazás egy ládában)

NAPI KISLEXIKON

a házépítő kombinátról

Igen gyakran esik szó manapság róla, annál is inkább, mivel a szegedi is megkezdte már a próbagyártást.

Panel?

Előregyártott, nagyméretű, térelhatároló vagy térelválasztó szerkezeti elem. Van fal-, födém- és tetőpanel. Jellemzője, hogy magassági mérete megegyezik az épületszint magasságával. Nagy gyári készültségi fokú elem, homlokzati oldalát nem kell vakolni. Az ajtók, ablakok tokjait is a gyárban helyezik el. Az elektromos vezetékek és szerelvények részére szükséges járatokat és üregeket is a gyártás során képezik ki, esetleg a vezetékeket el is helyezik.

Házgyár?

Épületelemek gyártására szolgáló, legkevesebb évenként ezer lakást készítő telepített üzem, amelyben nagy gépesítési fokon és szervezettséggel magas készültségi fokú paneleket gyártanak. A gyártás technológiája lehet sztend rendszerű, amikor betonburkolatú munkahelyen a munkabetonhoz rögzített (beépített) sablonokban gyártják az elemeket; lehet konvejor (futószalag) rendszerű; s lehet aggregát rendszerű, amikor a betont rázóasztalra helyezett, vagy zsaluvibrátoros sablonban tömörítik. E rendszereket egymással kombinálják is. A házgyár termékeit általában panelházak építéséhez használják fel. Az építkezés, illetve az építkezések helye többnyire kisebb-nagyobb távolságokra van a gyártól.

Kombinát?

Paneles épületeket nagy sorozatban viszonylag kevés munkaerővel és rövid átfutási idő alatt előállított vertikális (késztermeket adó) építési szervezet. Fő részei az elemeket előállító telepített üzem (házgyár), és a helyszínen az elemeket teherhordó résszé összeszerelő, valamint a befejező gépészeti és szakipari munkákat végző önálló egységek. A házépítő kombinát tehát nagy szervezettségű, teljes gépesítettséggel dolgozó, korszerű, gyári jellegű építőipari termelési forma.